

Letošnja vinska letina v Vipavi.

Osem let zaporedoma smo imeli Vipavci gledé množine kaj slabo vinsko letino; najpremožnejše hiše prišle so vsled tega na tak slab finančni stan, da so se morale s celó majhno izjemo vse bolj ali manj zadolžiti, kajti Vipavcu je vino edini pridelek, za katerega precejšnjo svoto denarja strži. Letos obrodila je, hvala Bogu, trta prav dobro, grozdja je dosti, in kapljica bode tudi prav dobra, ako že ne izvrstna. Vsled obilnosti pridelka je mošt prav po ceni, najboljša vinogradščina dobi se po 8 gold. kvinč, to je 60 bokalov; nizki mošti prodajajo se po 5, pa tudi še nižejše, še celó po 4 gold.

Pri vsem tem, da je cena tako nizka, ni vendar toliko kupca v dolino, kolikor si ga želimo, posebno Gorencev pogrešamo; zakaj neki ne dohajajo? No, od več strani se sliši reči, da se zaradi tega Vipave ogibljejo, ker se je v poslednjih letih tukaj v namen zboljšanja, posebno pa v namen pomnožitve pridelka mnogo sladkorja (cukra) porabilo, ter se dokaj vina tako „naredilo“.

Da se je to v resnici godilo, se ne dá tajiti; al zgodilo se je to v veliko manjši meri, kakor se je razkričalo, in to gotovo le zaradi največje finančne sile. Kdor ni denarja imel — in pomanjkanje denarja bilo je pa v poslednjih letih splošno — si gotovo ni sladkorja kupil, toraj tudi ne vina pomnožil, — kdor pa je nasproti denarja imel, in si sladkorja kupil, porabil ga je skoro izključljivo za napravo domače pijače, da se ni pridelek konsumiral. Sicer je še za turšico denarja primanjkovalo. V kupčijo prišlo je gotovo zginljivo malo s sladkorjem zboljšanega ali pa ponarejenega vina, in še to bi čisto nič ne prizadjalo, ako bi se zboljšanja in ponarejanja tudi nekateri taki posestniki ne bili lotili, kateri nimajo o umnem kletarstvu, posebno pa o kemiji ne duha ne sluha; taki so kar tje v en dan, brez vsega načina, brez zapopadka „kloboštrali“. To pa je vsakako po pravilih umnega kletarstva, če še ne kaj družega, vsaj „neumno“.

Da letos nobenemu Vipavcu v glavo padlo ne bode, vino s sladkorjem zboljševati — kar je sicer na vsak način čisto nedolžna in dopustljiva reč — ali pa še celó ga pomnoževati; to sme vsak verjeti, kajti čemu je treba pridelek zboljševati? saj je prav dober; čemu ga pomnoževati? vsaj skoraj ne vemo, kam bomo obili blagoslov božji spravili!

Gorenci! in vsi drugi zimski kupci, pridite toraj brez vse bojazni s prav velikimi in polnimi mošnjami v Vipavo, glejte še Postojnci, ki so nas najbolj razupili, spoznali so, da so nam veliko krivico delali. — Ker se je skozi Postojno mnogo grozdnega sladkorja v barvarnico Ajdovško prepeljalo, v kateri dve leti sem za barvanje namesto glicerina ali čera, grozdnega sladkorja potrebujejo, mislili so zato Postojnci, da gre vse to za pomnožitev vina, in ker niso hoteli Vipavskega vina kupovati, so skoro izključljivo hrvaški „petrot“ točili. Glejte! oni zdaj zahajajo prav pridno v Vipavo po mošt, med njimi tudi oni gospod, kateri se je v obrekovanji „vipavca“ najbolj odlikoval, zato smo jim pa tudi hvaležni. Da se ne bode letos v Vipavi ne en sam kanec ponarejenega vina prodal, zagotavlja Vam v imenu cele Vipave

R. Dolenc,
vodja vinorejske šole na Slapu.

Delitev premij za konje.

Premiranje konj na Kranjskem se je letos, kakor so „Novice“ že naznanile, vršilo v teh-le krajih: v Cerknici, Ribnici, Mokronogu, Ljubljani, Bohinjski Bistrici, Radoljici in Kranji.

Dokazalo je letošnje premiranje, da naša dežela v konjereji napreduje; posebno veljá to o gorenški strani in o krajih konkurzne štacije Mokronoške; v prvi vrsti pa je med vsemi štacija Kranjska.

V Ribnico se je k premiranju prignalo 18 kobil z žebetimi in 12 žebic; premije so dobili za kobile z žebetimi: Ernest Faber iz Kočevja 8 cekinov, Anton Škrabec iz Horvače 6, Jernej Marolt iz Pustega hriba in Andrej Cvar iz Gorenje vasi pa po 4 cekine. Le sreberno medalijo za dobro rejo konj sta dobila: Sodec iz Horvače in Peče iz Kovlerjev. Za žebice je deželna komisija podelila premije: Francetu Andolšek u iz Velikih Poljan 6 cekinov, Štefanu Peterlinu iz Velikih Poljan in Jožefu Krese-tu iz Strug pa po 4 cekine; samo sreberno medalijo so pa dobili: Lukež Kljun iz Slatnika, Janez Nesan iz Vinice in Janez Pelec iz Ribnice.

V Mokronog se je prignalo 20 kobil z žebetimi in 4 žebice, pa nekoliko mladih žebcev, od katerih se je za enega poslalo priporočilo za nakup na c. kr. ministerstvo kmetijstva. Premije pa so dobili za kobile z žebetimi: Anton Smola iz Grma 8 cekinov, Jožef Okorn iz Moste 6 cekinov, po 4 cekine pa dr. Skedl iz Šentruperta, Anton Prijatelj iz Rakovnika, France Vrtičič iz Pristavce in Jernej Bukovec iz Velike Loke; samo medalije za dobro rejo konj so dobili: Anton Smola iz Grma, Jernej Vide iz Švabovega in Anton Wolf iz Zvur; za žebice se je pa dala premija 6 cekinov Matiju Činkole-tu iz Čadreja in 4 cekinov Jožefu Globevniku iz Stare vasi.

V Ljubljano se je prignalo 20 kobil z žebetimi in pa 12 žebic. Od prvih so dobili premije: Jernej Pleško iz Kozarij 8 cekinov, Janez Justin iz Ljubljane pa 6, po 4 cekine so dobili Andrej Mesesnel iz Viča, Štefan Petkovšek iz Bevk in France Gregorka iz Sinje Gorice; samo sreberne medalije so dobili: doktor Rudež iz Ljubljane, Jožef Kermel iz Kozarij, Matvez Remškar iz Loga in Matija Remškar iz Brezovice; za žebice so pa premije dobili: Ignacij Jelovšek iz Vrhlike 6 cekinov, po 4 cekine pa Jožef Spenko iz Kapljevasi, Anton Duhovnik iz Dobrove in Andrej Marinka iz Vnanje Gorice.

(Konec prihodnjič.)

O zboljšanju planinskega gospodarstva.

Poročilo predstojnika podružnice Bohinjske Jan. Mesarja.

(Dalje.)

Ko je kotel na ognji, treba je potem sir s tarnam čem vedno mešati, da se ne prismodí, ampak enakomerno greje in trdi. Pri odločeni stopinji gorkote, katero pa le gorkomer z gotovostjo pové, se kotel od ognja odmakne ter sir konečno zdela s tem, da se še naprej meša kakih 15—30 minut, dokler ne dobi neke elastične lastnosti, katero izveden sirar v stisnjem svalku ali med zobmi hitro pozná, in mu je znamenje, da je sir zadostno skuhan, zdelan. Zdaj tedaj z mešanjem neha, nekoliko počaka, da se sir v sredi kotla vkup sosede, mu z roko malo vkup pomaga, ga s sirnim prtom ročno iz kotla vzdigne, s prtom vred dene v obod, ki je na stavnici že pripravljen, obod zapne, konec prta na siru lepo zravná, obloži sir s težko lepo oglašeno desko, na katero napravi tlačilnico in vravná na tako primeru, da vsak funt sira 15 do 21, tedaj poprečno 18 funtov pritiska dobi. Stiskanje sira ima namen, ne le sirne drobce prisiliti, da se bolj vkup sprimejo, temuč tudi iz njih spraviti odvečno siratko, katero deloma tudi prti popivajo; zato se sir, ki se v tiskalnici kake 6 do 8krat obrne, pri obračanju vselej tudi v drugo dobro izpran, suh prt zaviti mora. Nikakor

spremeniš, a vendar ni bilo treba v kak drug kraj prenašati ga. Ravno tako si moreš tudi poleti pre-slabe družice ali tretjiče zboljšati. Vendar pa mo-ram opomniti, da se slabemu panju ne smé na enkrat preveč zaléženih satov dati, kajti če bi čebele ne mogle vse zalége obsesti, bi se jim utegnila prehladiti, in tako bi se panj lahko osmradi; zato je najbolj prav to, da se takemu slabemu panju na enkrat le en sam sat za-lége dá, pa raje še pozneje drugi in tretji sat, če je potreba.

VII.

Kdor hoče s pridom čebelariti, mora za to skrbeti, da ima močne panjeve, posebno takrat, kedar čebele v ajdovo pašo pošilja. Skušnja nas uči, da en sam močan, zeló čebelen panj v ajdi več medú nanosi, kakor trije slabi, in vendar trije slabi panjevi, če se v ajdo pošljejo, trikrat toliko stroškov prizadenejo, kakor en sam močan, vsaj voznine pride od enega slabega panja ravno toliko plačati, kakor od enega dobrega; — ravno taka je tudi z najemščino od ulnjaka itd. Umen čebel-ar bo tedaj bolj slabim panjevom več ali manj čebel pridal, ali pa dva ali še več slabih panjev združil, in tako enega samega močnega naredil. — Zopet za tako združevanje čebel so dzierzonzirani panjevi veliko bolj pripravi, kakor pa navadni stari Kranjski.

Ker je na tem veliko ležeče, da zná čebelar čebele prav zedinovati ali družiti, da se mu ne skoljejo in med sabo ne pokončajo, zato hočemo to reč malo bolje prevdariti.

Vsakemu čebelarju je znano, da imamo:

1. Panjeve, kateri imajo vplemenjene, ali, kakor čebelarji navadno pravimo, sprašene ali obhrojene, to je, popolnoma rodovitne matice;
2. panjeve, kateri imajo še deviške, to je, take matice, katere še nikakoršne zalége ne zastavljajo;
3. panjeve, kateri nimajo dobrih matic, ampak le tako imenovane trotovke, katere le trote ležejo, delavnih čebel pa ne; — in pa
4. panjeve, kateri nimajo celó nikakoršne matice.

(Dalje prihodnjič.)

Delitev premij za konje.

(Konec.)

Na *Bohinjsko Bistrico* so prignali k premiranji 20 kobil z žebeti, 9 žebic, 3 enoletne in 1 dveletnega žebička. Premije za kobile z žebeti so tu dobili: Anton Sodja iz Češnjice 8 cekinov, Jožef Stare iz Češnjice 6, Lorenc Bercè iz Srednje vasi, Luka Dobravec iz Češnjice in Jožef Sušnik iz Nomena pa po 4 cekine; samo sreberne medalije za dobro rejo konj so pa dobili Anton Jeklar iz Kropivnika, Simon Sodja iz Češnjice, Janez Hribar iz Jereke in Janez Korošic iz Kropivnika; za žebice so pa dobili premije: Valentin Rozman iz Nemškega rovta 6 cekinov, Matevž Sušnik iz Nomena in Jože Odar iz Stare fužine pa po 4 cekine.

V *Radolico* se je prignalo 12 kobil z žebeti, 8 žebic, 1 žebec, 2 dvaletna žebička in 4 licencirani privati žebci plemenjaki. Premije so dobili: a) za kobile z žebeti: Miha Rasinger iz Podkorena 8 cekinov, Jožef Vidic iz Lesec 6, po 4 cekine pa France Stroj iz Dvorske vasi in Miha Beravs iz Brega; samo sreberne medalije pa so prejeli Janez Marolt iz Radolne, Janez Pretner iz Predtrga, Jožef Volk iz Hraš; b) za žebice: Peter Teran iz Vrbe 6 cekinov, po 4 cekine pa Jakob Papler iz Vrbne in Janez Babič iz

Brezje; samo sreberne medalije za dobro rejo konj so dobili: Janez Gogala in Matevž Brence iz Hraš, Jakob Janez pa iz Vrbe; c) za žebca France Dornik iz Podhoma 4 cekine; d) za dveletne žebičke: Simon Kolbl na Javorniku 4 cekine; e) za licencirane private žebce plemenjake: Jožef Volk iz Vrbe 8 cekinov in Lorenc Volk iz Črničca 4 cekine.

V *Kranj* so prignali k premiranji: 15 kobil z žebeti, 14 žebic, 7 enoletnih in 8 dveletnih žebičkov, 5 licenciranih privatnih žebcev plemenjakov. Premije so pa dobili: a) za kobile z žebeti: Jožef Grašič iz Golnika 8 cekinov, Lenard Sušnik iz Mlake 6, po 4 cekine pa: Janez Sajovic iz Velesovega, Anton Tiringar iz Stražišča in France Mubi iz Spodnje Bele; samo sreberne medalije pa: Jožef Burger iz Vogelj in Anton Naglič iz Kokrice; b) za žebice: Tomaž Grašič iz Strohinja 6 cekinov, po 4 cekine pa: France Rezar iz Kokrice, Jožef Lap iz Most, Jožef Zupan iz Srakovlje in Janez Šimnovec iz Praprotnice; samo sreberne medalije pa so dobili: Jurij Burgar iz Vogelj, Simon Jereb iz Spodnjega Brnika in Alež Porenta iz Brega; c) za enoletne žebičke: Anton Vrban iz Zadrage in Janez Hočevvar iz Spodnjega Brnika po 4 cekine; d) za dveletne žebičke: Jurij Zaverl iz Kranja 6 cekinov, po 4 cekine pa: Janez Hočevvar iz Spodnjega Brnika, Martin Hafner iz Dorfartev, Jernej Repnik iz Zgornjega Brnika, Janez Graiser iz Vodice in Jožef Drinovec iz Okroglega; e) za licencirane žebce sta pa dobila: Jakob Cirar iz Škrjančevega 10 cekinov in Janez Mušič iz Spodnjega Brnika 8 cekinov, samo sreberne medalije so pa dobili za licencirane žebce: Anton Pavčič iz Gatine, Valentin Zupanec iz Sela in Janez Letnar iz Suhadola. Premijam v cekinah se je na vseh štacijah tudi pridjala sreberna medalija za dobro rejo konj.

Slovstvene stvari.

Slovensko slovstvo.

* *Umni kmetovalec* — ali splošni poduk, kako obdelovati in zboljšati polje, travnike, vrtove in gozde. Slovenskim kmetom v poduk spisuje France Povšè, vodja slovenskega oddelka deželne kmetijske šole v Gorici. Na svitlo dala družba sv. Mohora v Celovcu. I. snopič.

Pod tem naslovom je prof. Povšè, ki že 6 let kot učitelj na deželni Goriški šoli obdeluje praktično polje kmetijstva, na svitlo dal prvi del obširne knjige, ki ima obseči vse vrste zemljiškega gospodarstva.

Pisatelj „umnega kmetovalca“ si je pri tem svojem delu stavil dvojni namen: podučno knjigo namreč v roke dati našim gospodarjem in pa nižim kmetijskim šolam.

Da je pisatelj kos vstreči temu dvojnemu cilju, dejanska priča je 1. snopič knjižice, ki zdaj pred nami leži. Profesor Povšè vé, koga ima podučiti, in kot strokovnjak zadel je pravo mejo: ogibaje se golega empirizma šel je s temeljitim znanstvenim učenjem le tako daleč, da umen gospodar more za njim. Lahko umevno razlaga vse predmete v domačem jeziku, in to kolikor mogoče na kratko, da ne straši učencev svojih z debelo knjigo. Kjer pa je bilo še več razjasnila treba, dal ga je s podobami, ki povišujejo vrednost knjige in katerih ta snopič šteje 47.

Prvi snopič je razdeljen na 3 poglavja: prvo se suče okoli zemlje, katero kmetovalec obdeluje, drugo okoli rastlinskega življenja, tretje okoli orodja, s katerim se zemlja obdeluje. Vsako poglavje pa je zopet razdeljeno v toliko razdelkov, da gospodar vse